

H O O F D S T U K

2

Stook je gezondheid niet op!

2. OVERZICHT VAN DE WETGEVING

Er zijn een heleboel verschillende reglementeringen die het stoken en verbranden in open lucht regelen: het afvalstoffendecreet, het milieuvergunningdecreeet, VLAREM I, VLAREM II, VLAREA, het strafwetboek, het veldwetboek, het burgerlijk wetboek, een Koninklijk besluit en het bosdecreet. Daarnaast kunnen gemeenten op lokaal niveau nog strengere regels opleggen door middel van gemeentelijke politieverordeningen of een gemeentelijke bouwverordening. Hieronder vind je uittreksels van de verschillende reglementeringen met een korte toelichting waar nodig.

In geval van overtreding van deze wetgeving, zijn het de lokale ambtenaren zoals de beëdigde milieu-ambtenaar en de politie die een proces verbaal kunnen opstellen. In veel gevallen kan een bemiddeling door deze ambtenaren echter al tot een oplossing leiden.

2.1. Bovenlokale wetgeving

2.1.1. FEDERALE WETGEVING

2.1.1.1. Strafwetboek

Art. 519 *Met gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met geldboete van zesentwintig frank tot vijfhonderd frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft het veroorzaken van brand van andermans roerende of onroerende eigendommen, hetzij door ouderdom of gebrek aan herstelling of reiniging van nabijgelegen ovens, schoorstenen, smederijen, huizen of fabrieken, hetzij door het aansteken van vuren op het veld op minder dan honderd meter afstand van huizen, gebouwen, wouden, heiden, bossen, boomgaarden, beplantingen, hagen, mijten, tassen graan, stro, hooi, voeder of van enige andere stapel brandbare stoffen, hetzij door vuur of licht te dragen of te laten staan of vuurwerk aan- of af te steken zonder voldoende voorzorg.*

Art. 563, 3° *spreekt van 'daders van feitelikheden of lichte gewelddaden, mits zij niemand gewond of geslagen hebben (...), in het bijzonder zij die opzettelijk, doch zonder het oogmerk te beledigen, enig voorwerp op iemand werpen dat hem kan hinderen of bevuilen!'*

Dit laatste artikel kan, mits een ruime interpretatie van begrippen zoals 'voorwerpen', 'stoffen', 'werpen', toegepast worden op gevallen van luchtverontreiniging. Deze ruime interpretatie werd door het Hof van Cassatie bevestigd. Het Hof stelde dat het verspreiden van rook over het erf van een buur waardoor dit aangetast wordt, gelijk is aan het werpen van een voorwerp dat iemand kan hinderen of bevuilen in de zin van artikel 563, 3° van het Strafwetboek. De strafrechter kan rechtstreekse maatregelen opleggen, zoals de verplichting tot verhogen of verplaatsen van de schoorsteen. Voor feiten die niet vallen onder de eerder vermelde wetgeving, zouden deze artikelen theoretisch de basis kunnen vormen voor strafvervolgung, maar de kans op seponering is in het strafrecht echter niet onwaarschijnlijk.

Sinds april 2005 werden verschillende artikels uit het strafwetboek gehaald in functie van de vernieuwde GAS-wet ("Gemeentelijke Administratieve Sanctie"). De GAS-wet werd in het leven geroepen om de gemeenten meer autonomie te geven bij het aanpakken van "overlast", maar hierover meer bij de uiteenzetting van de lokale reglementen.

2.1.1.2. Veldwetboek

Art. 88, 12° van het Veldwetboek bestraft 'zij die stenen of harde lichamen, of andere voorwerpen, die kunnen bevuild of beschadigen, werpen in tuinen, besloten erven, natuur- en kunstweiden, of in de bomen'.

Dezelfde opmerkingen zijn hier van toepassing als bij de artikels uit het Strafwetboek vermeld. Dit artikel kan dus ook van toepassing zijn op rookhinder door het verbranden van verkeerde brandstoffen.

Art. 89, 8° van het Veldwetboek bestraft 'zij die op het veld vuur aansteken op minder dan honderd meter afstand van huizen, bossen, heiden, boomgaarden, hagen, graan, stro, mijten of van plaatsen waar vlas te drogen is gelegd.

Deze bepaling is van toepassing op elk vrijwillig en tijdelijk vuur, ook indien dat gebeurt in een tuin die in een stadscentrum is gelegen.

2.1.1.3. Burgerlijk wetboek

Art. 544 Eigendom is het recht om op de meest volstrekte wijze van een zaak het genot te hebben en daarover te beschikken, mits men er geen gebruik van maakt dat strijdig is met de wetten of met de verordeningen.

Het artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek stelt dat burenhinder kunnen ondervinden door een niet foutief gebruik van een naburig eigendom.

De buurman/vrouw begaat geen fout maar er is een verstoring van het "bestaande evenwicht" tussen de eigendommen. Men gaat hier uit van een objectieve aansprakelijkheid.

Enkele voorbeelden:

- > hinder veroorzaakt door gassen of rook, zowel door particulieren als bedrijven;
- > hinder veroorzaakt door het gebruik van giftige producten;
- > geurhinder veroorzaakt door zowel particulieren als bedrijven.

2.1.1.4. Koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg (B.S. 09.12.1975). Regels voor het gebruik van de openbare weg.

Art. 7, 3° Het is verboden het verkeer te hinderen of onveilig te maken door voorwerpen, zwerfvuil of stoffen op de openbare weg te werpen, te plaatsen, achter te laten of te laten vallen, hetzij door rook of stoom te verspreiden, hetzij door enige belemmering aan te brengen.

Dit artikel kan dus ook van toepassing zijn op rookhinder door het verbranden van afvalstoffen.

2.1.2. VLAAMSE WETGEVING

2.1.2.1. Het Afvalstoffendecreet

Art. 12. Het is verboden afvalstoffen achter te laten of te beheren in strijd met de voorschriften van dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan.

Art. 13. § 1. Onverminderd de toepassing van andere bepalingen van dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten is de natuurlijke persoon of rechtspersoon die afvalstoffen beheert, verplicht alle maatregelen

len te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om gevaar voor de gezondheid van de mens of voor het leefmilieu, meer bepaald risico voor water, lucht, bodem, fauna en flora, geluids- of stankhinder, schade aan natuur- en landschapsschoon te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. De Vlaamse regering kan deze maatregelen nader omschrijven.

Art. 14. § 1. Het verwijderen van afvalstoffen is een vergunningsplichtige handeling als bedoeld in het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning.

Art. 56. Met gevangenisstraf van één maand tot vijf jaar en met een geldboete van 100 frank tot 10 miljoen frank of met één van die straffen alleen, wordt gestraft:

1. hij die de voorschriften, vastgesteld door of krachtens dit decreet of de voorschriften van de verleende vergunning overtreedt;
2. hij die het krachtens dit decreet geregelde toezicht verhindert.

Wanneer een particulier afvalstoffen in de tuin of in de kachel verbrandt, neemt hij niet alle maatregelen die redelijkerwijs genomen kunnen worden om gevaar voor de gezondheid van de mens en het leefmilieu te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Het verbranden van afvalstoffen door particulieren is dus in strijd met art. 12 en 13 van dit decreet. Bovendien is het verbranden van huishoudelijke afvalstoffen sowieso vergunningsplichtig en kan dus nooit legaal door particulieren gebeuren.

2.1.2.2. VLAREA

Het VLAREA is een uitvoeringsbesluit van het afvalstoffendecreet.

Art. 5.2.1.1. Onder voorbehoud van de toepassing van de bepalingen van onderafdeling 5.5.2 moeten ten minste de volgende huishoudelijke afvalstoffen gescheiden worden aangeboden en verder afzonderlijk worden gehouden bij de ophaling of inzameling:

Hierna volgt in de wettekst een opsomming van de verschillende soorten huishoudelijke afvalstoffen, waaronder ook groenafval. Deze bepaling houdt in dat huishoudelijke afvalstoffen gescheiden moeten aangeboden worden voor ophaling of inzameling. Dit impliceert dat het huishoudelijk afval dus nooit thuis verbrand mag worden.

2.1.2.3. Bosdecreet

Art. 20. Onverminderd de verbodsbepalingen opgenomen in wetten, decreten, reglementen en de ontheffingen opgenomen in het beheersplan is het zonder machtiging van het bosbeheer, in de openbare bossen verboden:

vuur te maken behalve wanneer zulks nodig is als beheersmaatregel, als fytosanitaire maatregel bij wet verplicht of als onderdeel van een wetenschappelijk experiment.

Art. 99. Op straffe van geldboete van vijftig tot driehonderd euro is het in alle bossen en binnen een afstand van honderd meter tot de bossen verboden vuur te maken in open lucht om welk motief dan ook, behoudens in uitvoering van een goedgekeurd beheersplan of behoudens een machtiging door het Bosbeheer met uitzondering van wettelijk verplichte verbrandingen.

2.1.2.4. Milieuvergunningsdecreet

Art. 4. § 1. Niemand mag, zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van de bevoegde overheid een als hinderlijk ingedeelde inrichting die behoort tot de eerste of de tweede klasse exploiteren of veranderen.

Art. 39. § 1. Onverminderd de toepassing van de in het Strafwetboek gestelde straffen, wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot één jaar en met een geldboete van 100 frank tot 100 000 frank of met één van die straffen alleen:

1. *hij die zonder vergunning een vergunningsplichtige inrichting exploiteert of verandert;*
2. *hij die de bepalingen van dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten of de vergunningsvoorwaarden niet naleeft;*
3. *hij die het bij of krachtens dit decreet geregeld toezicht op de inrichtingen verhindert;*
4. *hij die geen gevolg geeft aan de opgelegde dwangmaatregelen.*

2.1.2.5. VLAREM I

VLAREM I is een uitvoeringsbesluit van het milieuvergunningsdecreet.

Art. 5. § 1. Niemand mag zonder voorafgaandelijke en schriftelijke vergunning van de bevoegde overheid een als hinderlijk ingedeelde inrichting die behoort tot de eerste of de tweede klasse exploiteren of veranderen

Rubriek 2.3.4.1.e uit bijlage 1 zegt dat de verbranding van huishoudelijke afvalstoffen steeds vergunningsplichtig is onder klasse 1.

De enige uitzondering op rubriek 2.3.4 zegt dat particulieren enkel onbehandeld stukhout mogen verbranden voor de verwarming van de woning in toestellen met een nominaal thermisch vermogen van maximaal 300 kW. Verbranding van grotere hoeveelheden of van behandeld hout is vergunningsplichtig onder klasse 1 of 2.

Zowel in het milieuvergunningsdecreet als in VLAREM I wordt vermeld dat je geen vergunningsplichtige activiteit (hinderlijk ingedeelde inrichting) mag uitbaten zonder vergunning. Het verbranden van huishoudelijke afvalstoffen is sowieso vergunningsplichtig en kan dus nooit legaal door particulieren gebeuren.

Uitzondering hierop is het verbranden van onbehandeld stukhout in houtkachels voor de verwarming van woonverblijven en werkplaatsen in sfeerverwarmers en gelijksoortige toestellen met een nominaal thermisch vermogen van maximaal 300kW. Om grotere hoeveelheden of geveerd of behandeld hout te verbranden, is een milieuvergunning nodig. Dit kan dus ook nooit legaal door particulieren gebeuren. Enkel gekloofd hout dat 1,5 à 2 jaar onder een afdak werd gedroogd, is geschikt voor gebruik in kachels.

2.1.2.6. VLAREM II

VLAREM II is een uitvoeringsbesluit van het milieuvergunningsdecreet.

Hoofdstuk 4.4.: "beheersing van de Luchtverontreiniging"

Art 4.4.1.1.: *Onverminderd de toepassing van het Veldwetboek en het Bosdecreet is de vernietiging door verbranding in open lucht van welke afvalstoffen ook, verboden behoudens wanneer het gaat om plantaardige afvalstoffen afkomstig van:*

- 1° *het onderhoud van tuinen;*
- 2° *de ontbossing of ontginning van terreinen;*
- 3° *eigen bedrijfslandbouwkundige werkzaamheden.*

Dit VLAREM-artikel is zowel voor bedrijven als particulieren van toepassing. Het verbranden van plantaardige afvalstoffen zoals vermeld in art. 4.4.1.1. mag enkel gebeuren op de percelen waar de afvalstoffen ontstaan en mits het respecteren van de afstandsregels uit het Veldwetboek. De afvalstoffen mogen dus niet opgeladen worden en op een ander terrein (zelfs van dezelfde eigenaar) verbrand worden.

OPGELET: Dit artikel is strijdig met andere wetgeving i.v.m. verbranding van afvalstoffen (zie o.a. punt 2.1.2.1. tot 2.1.2.5. van dit overzicht). In principe kan men zich op de algemene wetgeving beroepen om verbranding van afval (zelfs groenafval) in open lucht volledig te verbieden. Ondanks het feit dat er zeer strenge wetgeving bestaat rond afvalverbranding, wordt voor verbranding in open lucht toch ook VLAREM II gebruikt, waarbij de verbranding van bepaalde plantaardige afvalstoffen onder bepaalde omstandigheden wel wordt toegelaten.

Art. 4.4.1.2. *In de beschermingszones en in de speciale beschermingszones, zoals gedefinieerd in art. 1.1.2. is, onverminderd de bepalingen van dit reglement die voor het hele grondgebied, met inbegrip van bedoelde zones, van toepassing zijn, het gebruik van voor verwarming van gebouwen bestemde brandstof aan volgende regels onderworpen:*
[de verbranding van turf, van bruinkool en van niet-rookloze kolenagglomeraten is verboden];
het zwavelgehalte van vloeibare brandstoffen mag niet meer bedragen dan 1% van het gewicht, ongeacht het type van de gebruikte vloeibare brandstof;
het gehalte aan vluchtige zwavel van vaste brandstoffen mag niet meer bedragen dan 1% van het gewicht.

Art. 1.1.2.

DEFINITIES LUCHTVERONTREINIGING

"beschermingszone":

een geografisch afgebakende zone die vanuit milieuoogpunt bijzonder moet worden beschermd; als beschermingszones worden aangeduid de natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of natuurreservaten, als bedoeld in artikel 13 van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen, de bosreservaten als bedoeld in het Bosdecreet van 13 juli 1990 en de natuureservaten en natuurparken zoals bedoeld in de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud.

"speciale beschermingszone": *zone waarin de te verwachten toename van de verontreiniging ten gevolge van stedelijke en industriële ontwikkelingen moet worden beperkt of voorkomen; als speciale beschermingszones worden aangeduid:*

zone Antwerpen: de gemeenten Antwerpen, Borsbeek, Edegem, Mortsel, Schoten, Wijnegem, Wommelgem en Zwijndrecht;

zone Gent: de gemeenten Destelbergen, Evergem en Gent;

zone Brussel-rand: de gemeenten Drogenbos, Kraainem, Machelen, Vilvoorde, Wezembeek-Oppeem en Zaventem.

Deze laatste artikels leggen nog zwaardere beperkingen op voor het gebruik van brandstof in een aantal specifieke gemeentes en ook binnen natuurgebieden en -reservaten.

2.2. Lokale regelgeving

2.2.1. POLITIEVERORDENINGEN

Gemeenten hebben de mogelijkheid om politieverordeningen te maken waarin ze allerlei gedragingen kunnen opnemen die op hun grondgebied niet door de beugel kunnen. Als stok achter de deur voorziet de verordening ook een straf voor de overtredingen. De gemeenten kunnen dankzij de GAS-wet kiezen uit twee verschillende straffen: de politiestraf of de gemeentelijke administratieve sanctie, kortweg GAS. Een belangrijke voorwaarde en beperking voor de toepassing van de GAS-wet is dat men alleen die gedragingen, die nog niet elders gesanctioneerd zijn (door een andere wet of een decreet), mag opnemen in de politieverordeningen. Het grote voordeel van een gemeentelijke administratieve sanctie is dat de gemeente zelf een boete kan opleggen en ze dus niet afhankelijk is van het parket en de politierechter.

Meer info over de GAS-wet kan je vinden op de website van de VVSG (www.vvsg.be: doorklikken op beleidsthema “Veiligheid”, “Gemeentelijk veiligheidsbeleid”, “Gemeentelijke administratieve sancties”).

Via het lokale politiereglement kunnen dus strengere of bijkomende bepalingen opgelegd worden. Dit gebeurt echter niet in alle gemeenten. Bijlage 2 is een voorbeeld van een politiereglement uit Overijse waarin men duidelijk maakt wat wel en wat niet toegelaten is. Bijlage 3 is een “Modelreglement verbranden van afvalstoffen door particulieren” opgesteld door het departement Leefmilieu, Natuur en Energie. Meer hierover in hoofdstuk 6 “Hoe sensibilisatieacties in te passen in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst?”.

2.2.2. GEMEENTELIJKE BOUWVERORDENING

In artikel 54 en 55 van het “Decreet betreffende de ruimtelijke ordening” wordt aan gemeenten en steden de mogelijkheid geboden om zelf stedenbouwkundige bepalingen vast te leggen in een gemeentelijke of stedelijke bouwverordening. Deze bepalingen mogen uiteraard niet in strijd zijn met provinciale of Vlaamse bepalingen.

Via een gemeentelijke of stedelijke bouwverordening kunnen bijvoorbeeld bepalingen voor schoorstenen vastgelegd worden die van belang kunnen zijn bij het bestrijden van rookhinder.

In bijlage 4 vind je een uittreksel uit de bouwverordening van de stad Gent, waarin een bepaling over de hoogte van schoorstenen is opgenomen. Dergelijke bepalingen kunnen een aantal gevallen van rookhinder voorkomen of oplossen.

De gemeente heeft dus via het politiereglement en de gemeentelijke bouwverordening de mogelijkheid een goede lokale regelgeving op te stellen om zelf de problematiek aan te pakken.

2.3. Samenvatting

Particulieren mogen in geen enkel geval afvalstoffen verbranden in een kachel, open haard, of in openlucht. Behandeld of geveerd hout valt ook onder de noemer afvalstoffen.

Er is een uitzondering mogelijk voor plantaardige afvalstoffen die verbrand worden op het perceel waar ze ontstaan zijn. De plantaardige afvalstoffen mogen enkel afkomstig zijn van het onderhoud van tuinen, van ontbossing of ontginning van terreinen of van eigen bedrijfslandbouwkundige werken. Dit mag enkel wanneer er een minimum afstand gerespecteerd wordt van 100 meter van huizen, bossen, heiden, boomgaarden, hagen, graan, stro, mijten of van plaatsen waar vlas te drogen is gelegd.

De juridische regeling inzake “overlast” wordt met de GAS-wet meer naar de lokale besturen doorgegeven om de problematiek sneller, consequenter en dus efficiënter aan te pakken.

Overzicht wetgeving verbranding				
			Verbranding binnen	Verbranding buiten
Bovenlokale wetgeving	Federaal	Strafwetboek	X	X
		Veldwetboek	X	X
		Burgerlijk wetboek	X	X
		K.B. 1/12/1975 inzake gebruik openbare weg	X	X
	Vlaams	Afvalstoffendecreet + Vlarea	X x	X x
		Bosdecreet		X
		Milieuvergunning-decreet + Vlarem 1 + Vlarem 2	X x x	X x
Lokale wetgeving	Gemeentelijk	Politieverordeningen	X	X
		Gemeentelijke/ Stedelijke bouwverordening	X	

2.4. En als deze wetgeving geen oplossing biedt?

In een aantal gevallen is het moeilijk of onmogelijk om een proces verbaal op te stellen. Iemand die bijvoorbeeld binnenshuis in de kachel verkeerde brandstoffen (afvalstoffen) verbrandt, kan moeilijk op heterdaad betrappt worden. De lokale ambtenaren kunnen de bewoner moeilijk verplichten om hen toegang te verschaffen tot de woning. In dergelijke gevallen, waarbij de rookhinder blijft aanhouden, kan een bemiddelingsprocedure of de vrederechter nog een oplossing bieden.

De bemiddeling heeft als belangrijk voordeel dat er naar een oplossing wordt gezocht voor en met alle partijen die betrokken zijn bij een conflict. De procedure wordt omkaderd door strikte juridische garanties. De details van deze procedure kan je nalezen in de brochure “De bemiddeling, een alternatief voor de rechtbank”. Je kan deze brochure bestellen of downloaden via volgende link: www.just.fgov.be/index_nl.htm.

Voor alle problemen met het gezinsleven, de buurtbewoners/buren of de woning kunnen particulieren zich tot de vrederechter wenden. Hij probeert een antwoord op mensenmaat te geven, liefst in overleg met de partijen. Dit gebeurt vooral in het kader van een verzoening. De vrederechter heeft heel veel specifieke bevoegdheden (een honderdtal), maar wij geven slechts deze die hier van toepassing zijn:

- > geschillen over het gemeenschappelijk gebruik, genot, onderhoud, behoud of beheer van appartementsgebouwen;
- > burenruzies.

Meer info kan je vinden in de folder “De vrederechter: de rechter die het dichtst bij de burger staat”. De verzoeningsprocedure is gratis, vlug, eenvoudig en discreet en kan een eerste stap richting oplossing zijn in het geval van rookoverlast. Je kan de brochure downloaden via volgende link: www.just.fgov.be/index_nl.htm.

